

L'obra del cosmògraf i dantista Jaume Ferrer de Blanes (1545), editada filològicament

Autor: Pep Valsalobre

Data de publicació: 05-03-2021

En Pep Valsalobre ens fa saber que ha sortit editat el llibre d'En Jaume Ferrer de Blanes 'Sentencias Católicas'. En Jaume Ferrer va ser un gran cosmògraf que s'escrigué amb els Reis Catòlics i amb En Cristòfor Colom. El seu mapamundi es va fer servir a l'anomenat Tractat de Tordesillas per delimitar la zona d'influència entre la Nació Catalana i Portugal.

Estem de sort: acaba d'aparèixer en versió digital l'edició de l'obra impresa pòstumament del mercader, cosmògraf, lapidari i no sé quantes coses més, Jaume Ferrer de Blanes, natural de Vidreres (1445/1449-1529). L'editor ha estat Josep Llorenç i Blat, alumne del màster de Introducció a la Recerca en Humanitats de la UdG i membre del grup de recerca en Literatura Catalana Moderna i de l'Institut de Llengua i Literatura Catalanes, de la mateixa universitat.

És un llibre que, per bé que ha estat comentat i reportat en infinitud d'ocasions, des de perspectives ben diverses (cosmografia, dantisme, literatura, geografia, història de la ciència, història de la cultura, teologia, etc.), ha estat escandalosament desconegut per la tradició acadèmica del país. Un individu que s'escriu amb els Reis Catòlics, amb Cristòfol Colom, amb la reina Joana de Nàpols, amb el cardenal Mendoza, amb el rei de Xipre, etc., i de l'obra del qual n'han parlat Irving Washington, Humboldt, Arturo Farinelli, etc., a banda de la historiografia literària i cultural del país des del segle XVII (Escolano, Roig i Gelpí, Torres Amat, Milà i Fontanals, Rubió, Riquer, Batllori...) no és pas poca cosa. Aquest va ser un individu peculiar, per no dir pintoresc, que del vescomtat de Cabrera (a què pertanyien Vidreres i Blanes) va anar a raure de ben jove a la cort napolitana; hi va servir entre mitjan de la dècada de 1460 fins a 1480, en temps de Ferran I de Nàpols. Aquella era una cort refinada i culta, en què circulaven humanistes i reformistes religiosos, comentaristes de Dant i imitadors del Petrarca, poetes excel·lents com Caracciolo, Galeota, Serafino Ciminelli (l'Aquilano), el barceloní d'origen Benet Garret, dit Cariteo, i figures majors com Giovanni Pontano, Masuccio o Jacopo Sannazaro. I encara hi devien romandre els efluis de la gent de la cort del Magnànim: Lorenzo Valla, Il Panormita, Poggio Bracciolini, Bartolomeo Facio, Pier Candido Decembrio, Biondo Flavio, Enea Silvio Piccolomini, etc. Va estar al

servei administratiu d'aquesta cort napolitana, com a mercader personal i home de confiança del cercle més estret al voltant de la reialesa, per compte del qual va circular per tota la Mediterrània. Després va retornar a la seva terra, als territoris del vescomtat de Cabrera i Bas, al servei del qual va continuar la resta de la seva atzarosa i llarga vida.

El seu llibre consta de tres parts ben diferents: una mena de tractat moral teològic que recorre sistemàticament a la Commedia dantesca com a autoritat, una meditació o contemplació sobre la mort de Crist i un conjunt epistolar importantíssim, tot aplegat pel seu servent i nebot Jaume Coll, a partir de papers manuscrits de l'oncle, i dut a impremta al 1545.

No cal que us expliqui ara com és que un individu i una obra tan interessants no han merescut estudis i edicions fins al s. XXI... En efecte: malgrat que viu en el tombant del XV al XVI, la seva obra va ser publicada pòstumament al 1545, és a dir, dins del període que tradicionalment se'n deia 'decadència'. Fixeu-vos si n'és de perniciosos sostenir una superestructura historicocultural i mental com aquesta, que fa que desconeguem homes i obres que qualsevol cultura (normal) projectaria amb orgull!

Jaume Ferrer ensenyant a un infant Colom.
Monument a Colom. Barcelona.

Pep Valsalobre

<https://pepvalsalobre.wordpress.com/2013/01/21/lobra-del-cosmograf-i-dantista-jaume-ferrer-de-blanes-1545-editada-filologicament/>